

UN OPUSCLE POC CONEGUT: "POBOLEDA Á TRAVÉS DELS SIGLES" DE JOAN ARAGONÈS ABELLÓ (1915)

[TEXT i IMATGES] Jaume Teixidó

No és freqüent trobar escrites i publicades monografies locals abans de la Guerra Civil, ni tampoc abans de la tornada de la Democràcia. Les grans i mitjanes poblacions del país en tenen, però de les poblacions més petites no és habitual de trobar-ne.

A la comarca del Priorat, de monografies publicades abans de la guerra solament en tenen tres poblacions: Falset, Cabacés i Poboleda. Bé, de Falset se'n publicaren també altres estudis, com ara *La vila i el sometent de Falset i L'ermita de sant Gregori de Falset*. I després de la contesa bèl·lica cal afegir un estudi sobre El Molar.

D'aquestes quatre poblacions, el cas més remarcable és el de Poboleda ja que se'n van publicar dues monografies amb molt poc temps de diferència. La primera, realitzada pel rector de la població, Mn. Antoni Fonts Gondolbeu, titulada *Monografía acerca del origen del monasterio de "Scala Dei" y de la villa de Poboleda*⁽¹⁾ (1914). La segona, que tractarem més endavant, escrita pel secretari de l'Ajuntament de la vila, Joan Aragonès Abelló, titulada *Poboleda á través dels sigles*, publicada el 1915.

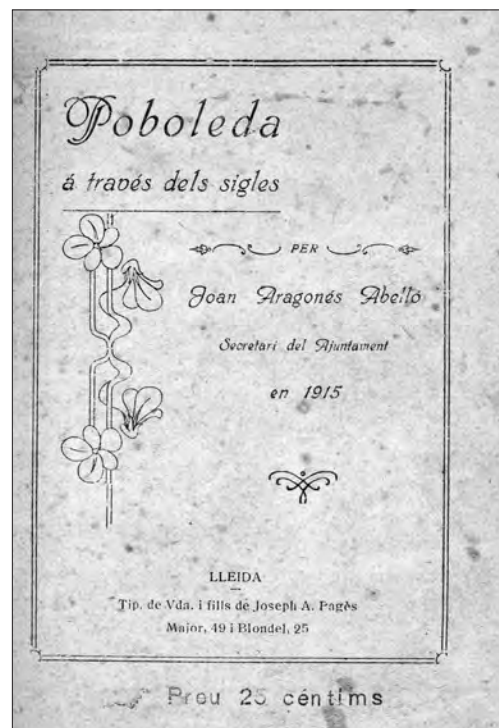
Els dos treballs es porten molt poc temps de diferència. El primer, datat el 1914, degué veure la llum a finals d'any o principis del següent ja que l'autor morí a la seva vila natal, la Selva del Camp, a primers de gener de 1915 i no el veié imprès⁽²⁾. El segon es va idear el mes de juny, tal i com esmenta

l'autor, i el juliol ja escrivia la dedicatòria, fet que indica que ja el tenia enllestit.

Són dos treballs molt diferents en extensió, forma i contingut. El primer tracta, sobretot, temes relacionats amb l'església i l'estament religiós i el segon parla de l'ajuntament. Mn. Fonts consultà sobretot l'arxiu parroquial i ben poc el municipal. Pel que fa al segon text, en canvi, és a l'inrevés. Sembla que *Poboleda a través dels sigles* veié la llum gràcies al primer. Dóna moltes dades que en el treball de 1914 no es recullen.

Joan Aragonès Abelló, l'autor de *Poboleda á través dels sigles*, dedica l'opuscle a l'ajuntament com no podia fer-ho d'altra manera, ja que la major part de la documentació que consulta és a l'arxiu municipal. A més, té la gosadia de dir que ho ha fet "en un dels ratos de poca feyna en secretaria". El llibre està imprès a Lleida, a la Tipografia de la vídua i fills de Josep Pagès. Fa 15 x 10 cm., té 17 + II pàgines i marca un preu de venda d'un ral (25 cèntims de pesseta).

L'autor dóna un bon grapat de referències que troba en documents de l'arxiu municipal, sobretot a partir de l'època moderna fins a l'any 1915. S'hi troben dades d'història, de població, d'obres, de producció agrícola del terme, ..., tot allò que l'autor creu d'interès. Hi són exposades d'una manera breu segurament perquè considera, com també diu en el pròleg, "ferho aixís en forma tan superficial y casi bé lacónica".

Divideix el seu treball en apartats: 1) "Poboleda. Fundació i origen del seu nom"; 2) "Poboleda dels cartoixos" que divideix en tres èpoques: a) creació del poble; b) a partir del segle XVII i c) a partir de 1862 fins a finals del segle XIX; 3) "Poboleda actual" (segle XX) i 4) el quart i últim apartat "Poboleda de demà", en el qual fa una crida a l'esperança ja que l'autor constata que torna a haver-hi un cert moviment al poble, després d'uns anys difícils. I acaba desitjant que "no sigui llunyà lo dia en que estiga Poboleda dotada d'aigua potable, telèfono y llum elèctrica, lo que contribuirà encara més á la animació, y potser al resarciment de la situació angustiosa, en que las circumstancias l'han aconduït. Lo destí, la faci florent y esplendorosa". ■

¹ Barcelona: Centro Editorial Artístico de Miguel Seguí, 1914. Editada en facsímil a *Poboleda i Escaladei*, amb una introducció d'Ezequiel Gort i Salvador Palomar. Reus: Carrutxa, 2004.

² *Poboleda i Escaladei*, pàg. XIV.